

Zespół ds. badań nad współczesną kulturą literacką
Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego
zaprasza na II edycję konferencji naukowej

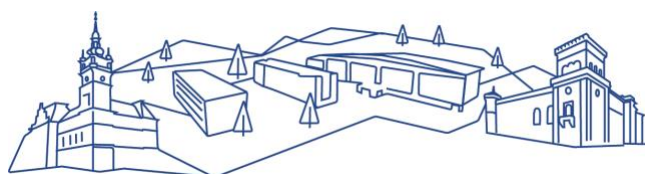
Współczesna kultura literacka

Bielsko-Biała – 15-16 maja 2025 r.

Między samotnością a kolektywem – dylematy autorstwa

organizowaną we współpracy
z Pracownią Badań nad Procesem Twórczym
Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego

pod patronatem
czasopisma naukowego „Media i Społeczeństwo”
Miesięcznika społeczno-kulturalnego „Śląsk”
oraz
Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
„WOM” w Bielsku-Białej

Po raz kolejny chcemy zaprosić Państwa do wspólnej refleksji nad współczesną kulturą literacką. Pojmujemy ją jako integralną część globalnej komunikacji społeczno-kulturowej wraz z charakterystyczną dla niej infrastrukturą oraz dynamicznym systemem relacji autorsko-czytelniczych (odwołując się ponownie do założycielskich ustaleń Stefana Żółkiewskiego oraz uzupełniających je sugestii Janusza Sławińskiego¹)

Interesuje nas teraz kwestia współdziałania, kooperacji i partycypacji w tekstach i dyskursach funkcjonujących we współczesnej kulturze literackiej. Chcemy sprawdzić na ile wciąż aktualne jest to, co Jack Stillinger nazwał „mitem samotnego geniusza”², jak ma się ta koncepcja/formuła do tekstotwórczych praktyk realizowanych wspólnie z innymi: autorami, czytelnikami czy też pozostałymi aktorami pola literackiego.

„Tworzenie «nie jest aktem stadnym, tylko skazaniem się na samotność»”³ – pisze/mówi w wywiadzie Wiesław Myśliwski. Twórczy rezultat jest w tym ujęciu efektem pracy indywidualnej, a samo pisanie – nieustannym przewyżnianiem własnych ograniczeń i sięganiem wyłącznie do swoich zasobów. Tworzenie odbywa się bez konieczności angażowania innych (czy wręcz programowego ich unikania), z daleka od wszelkich form „stadnej” organizacji i współzależności.

Amerykański dramaturg Tony Kushner sytuuje się w tej kwestii niejako na drugim biegunie, pisząc: „Fikcja, że praca artystyczna odbywa się w odosobnieniu i że osiągnięcie artystyczne jest wyłącznie produktem talentu indywidualnego jest politycznie nacechowana, a co więcej – przynajmniej w moim przypadku – przeczą jej fakty. (...) Gdybym swoje sztuki pisał bez udziału moich współpracowników, byłyby zupełnie inne – a właściwie wcale by nie powstały”⁴. Rozważania Kushnera odnoszą się do dramatu (formy specyficznej, bo już w swym założeniu dialogicznej), ale może to właśnie kooperacja i współdziałanie jest tym, co współcześnie konstytuuje szeroko rozumianą literaturę (i współczesną kulturę literacką), zwłaszcza w ułatwiającej praktyki wieloautorskie przestrzeni wirtualnej?

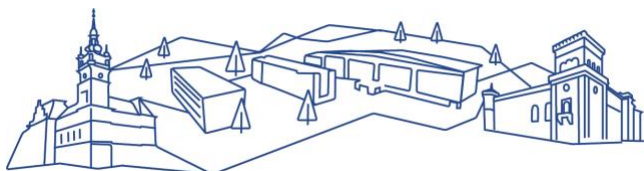
Tutaj jednak pojawia się kolejna kwestia. Jeśli nawet przyjmimy, że podstawą twórczości jest współpraca, to pojawia się pytanie, jak funkcjonować będą i gdzie przebiegać jej granice. Czy formowanie

¹ Zob. S. Żółkiewski, *Wiedza o kulturze literackiej*. Warszawa 1980, J. Sławiński, *Socjologia literatury i poetyka historyczna* [w:] Idem, *Dzieło. Język. Tradycja*, Warszawa 1974, s. 39-77.

² J. Stillinger, *Multiple Authors and the Myth of the Solitary Genius*, New York 1994.

³ *Tworzenie nie jest aktem stadnym*, [w:] W. Myśliwski, *W środku jesteśmy baśnią. Mowy i rozmowy*, red. W. Bonowicz, J. Ilg, Kraków 2022 r., s. 205.

⁴ „The fiction that artistic labor happens in isolation, and that artistic accomplishment is exclusively the provenance of individual talents, is politically charged, and in my case at least repudiated by the facts. (...) Had I written these plays without the participation of my collaborators, they would be entirely different—would in fact never have come to be) por. T. Kushner, *Angels in America, Part II: Perestroika*. New York 1996, s. 149, tłum. fragm. S. Konkol.

się kolektywów nie jest jednocześnie tworzeniem informacyjnych baniek⁵, zamkniętych dla innych ideologii, światopoglądów i światobrazów?

Pytania można mnożyć: kto twórcom pomaga, a kto im przeszkadza, poprawia, kontroluje i cenzuruje?; na ile istotne we współczesnych praktykach tekstotwórczych są takie kategorie, jak np. *ghostwriter*, *sensitivity reader*, czytelnik zapraszany przez autora (autorkę) do współpracy w tworzeniu tekstu/utworu? Na ile praktyki kooperacyjne są jawną immamentną częścią dzieła, a na ile działaniem celowo ukrytym, pozostającym w strefie niedostępnego czytelnikom (widzom) pre-tekstu? Jakie czynniki wreszcie wpływają na ostateczny kształt tekstu literackiego, czy szerzej – tekstu kultury? W ramach naszej konferencji otwarci jesteśmy bowiem także na rozważania dotyczące filmu, serialu, muzyki, sztuk plastycznych i gier komputerowych...

Wstępnie proponujemy refleksję nad następującymi obszarami tematycznymi:

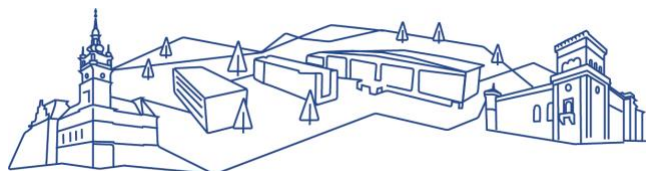
1. rekonfiguracja pola literackiego i obecnej w nim komunikacji w kontekście przemian cywilizacyjnych, społecznych, technologicznych, kulturowych, ekonomicznych itp.;
2. literatura i kultura literacka jako obszar współdziałania, twórczej kooperacji lub kontestacji;
3. grupy, pokolenia i orientacje literackie (motywowane artystycznie/światopoglądowo);
4. współpraca i tekstotwórczość (oraz e-tekstotwórczość), kreacje twórców, narracje o twórczości (*autopoiesis*);
5. specyfika współczesnej publiczności literackiej i jej udziału w tworzeniu (czytaniu) literatury, socjologia literatury;
6. instytucje życia literackiego: czasopisma literackie, towarzystwa i inne formy zrzeszeń, nagrody literackie, biblioteki i ich rola we współtworzeniu komunikacji literackiej;
7. kultura literacka we współczesnej edukacji: rola i znaczenie nowych technologii w nauczaniu literatury i języka polskiego, uczniowie jako odbiorcy i aktywni współtwórcy;
8. rola sztucznej inteligencji we współczesnych realizacjach pisarskich/artystycznych;
9. bańki informacyjne/ideologiczne we współczesnej komunikacji literackiej.

Podobnie jak w roku ubiegłym częścią konferencji będzie debata poświęcona współczesnej kulturze literackiej i głównym tematom konferencji.

Publikacja tekstów pokonferencyjnych planowana jest na łamach patronującego wydarzeniu czasopisma naukowego „Media i Społeczeństwo” (obecnie 40 pkt.).

Konferencja odbędzie się w trybie hybrydowym, choć będzie nam niezwykle miło, jeżeli przyjmą Państwo zaproszenie i przyjadą do naszego pięknego miasta. Obowiązuje opłata konferencyjna w

⁵ E. Parisel, *The Filter Bubble: What the Internet Is Hiding from You*, Londyn 2011.

wysokości 250 zł (udział stacjonarny), 120 zł (udział zdalny) – pobierana po uzyskaniu informacji o zakwalifikowaniu wystąpienia. Językami konferencji są polski i angielski.

Prosimy o przesyłanie propozycji wystąpień (tematu referatu wraz z abstraktem) **do dnia 31 marca 2025 r. na adres: kult_liter@ubb.edu.pl**. Bieżące informacje organizacyjne oraz program konferencji znajdziecie Państwo tutaj: <https://whs.ubb.edu.pl/projekty/wspolczesna-kultura-literacka>

Spotkamy się na terenie kampusu Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego, który usytuowany jest u podnóża Beskidu Śląskiego – a stąd już tylko jeden krok w góry...

Serdecznie zapraszamy!

Komitety naukowy

prof. dr hab. Marian Kisiel
prof. dr hab. Ryszard Nycz
prof. dr hab. Marek Bernacki
prof. dr hab. Tomasz Stępień
dr hab. Mateusz Antoniuk, prof. UJ
dr hab. Carlos Dimeo, prof. UBB
dr hab. Maria Korusiewicz, prof. UBB
dr hab. Michał Kopczyk, prof. UBB
dr Anna Foltyniak-Pękala
dr Sławomir Konkol
dr Angelika Matuszek
dr Katarzyna Piątek
dr Robert Pysz
dr Lidia Romaniszyn-Ziomek

Komitety organizacyjny

dr Anna Foltyniak-Pękala
dr Sławomir Konkol
dr Angelika Matuszek
dr Robert Pysz
dr Lidia Romaniszyn-Ziomek
mgr Paulina Czernek-Pasierbek
mgr Małgorzata Rautytk-Dumanow
mgr Paula Józefczyk
lic. Hubert Foltynski

